

UZEI informa y responde (IV)

UZEI-ren giza-kapitala

UZEI zein erizpideren araberan lan egiten duela esaten genuen azkenengoan. Oraingo honetan lana nola egiten duen, zenbat jende dabilen, lankideen prestakuntza nola-koa den eta zertan diharduen, kritikatuak izan diren puntu horiek azaltzen saiatuko gaituzue. Galdere laburtu beharrez, honela labur genezake: UZEI zer jende dauka eta zer egiten du?

Talde-lanen koordinazioa

Talde-lana izango da beharbada UZEIren jokabidea hobekien zertzen duen elementua, bera baita, azken-azkenean, eskaintzen dugun produktzioaren bermatzailek ziurrena eta gure izatearen beharra sozialki justifika dezakeen froga nagusia.

Zergatik talde-lana? Erantzuna ezin errazagoa da: batetik, hitzegi berezituak espezialistek egin beharrekoak direlako eta, bestetik, horrelako lan batek, persona bakar baten ahalmenak gainditurik, talde-lana eskatzen duelako.

Onarritziko erizpide hori kontutan harturik, hitzegi bakoitzean partehartzen duten lankideak zientziaren alor horretan espezialista direnak eta, ahal den neurrian, euskaraz dakitenak dira. Honela, zientzi sail bakoitzean ari diren espezialistak elkarrengana biltzen direlarik, talde berezituak jarraiko helburu bikoitz hau lortzeko bidean jartzen dira: zientzia honetako lexikoa finkatu eta euskarazko material berria sortu eta, horrekin batera, normalizazio-prozesuan barneratuz beren buruan prestatu.

Talde berezituak zer bait gehiago ere badira, eta hauxe bereziki: beren zientzi saileko kolektibotik datorkien onarpen sozialaren isla. Erabakiak gutxi batzuk eta intzidentzia sozialik ez dutenak hartzen baldin badituzte, bistakoa denez gizariek ez dituzte irantsiko; aldi, espezialisten talde batek hartzen baditu eta beren eguneroko lanean erabiltzen baditu, orduan gizariek piskanaka-piskanaka bereak egingo ditu.

Zientzia desberdinen araberan sailkatutako euskara teknikoen gizarteratzea, beraz, talde-lan berezitek beren artean eta beren ingu-

Hitzegiak talde-lanari esker, lankidetzaz zabal baten bidez eginak dira:

Lankideak taldea

Fisika	14	Literatura	23
Politika	20	Erijihoa	16
Kimika	20	Zuzenbidea	27
Psikologia	18	Botanika	27
Ekonomia	27	Historia	40
Matematika	13	Kirolak	27
Teknologia Mekanikoa	8	Administ.-Zirkulaz	57
Hizkuntzalaritza	26	Banka	9
Artea	27	Zoologia	1
Medikuntza	23	Hirigintza-Eraikuntza	5
Filosofia	31	Geografia	1

ruan sortzen duten dinamika sozialaren bidez doa obratuz eta orain arte pentsaezinezkoak ziren ahalbide berriak gorpuztuz.

Euskal Herri osoan behar zabaldurik dauden eta lanean diharduten talde sailkatuak sustatu, koordinatu, oraindik urratzeko dauden alorretan talde berriak sortzen edo biltzen ahalginduz, horixe da UZEI egiten duena, talde desberdinen koordinatzaile den aldetik eta kanpora begira. Barrura begira, bereziki lexiko-arloan, sail desberdinetako hitzegi berezitzen emaitza kolektiboari darizkien interferentzia lexikalak detektatu eta kontrolatzea ere berari dagokio, interferentzia, zientzi sail batetik bestera, ezinbestekoak bait dira askotan. Eta horrelakoetan gutuz baitzapakada da globaltasunaren getaria oso begibistan edukitzea.

Hitzegi, textu-liburu eta abarren idazketa eta zuzenketa partu hartu dutenak 450 lankidetik gora dira gaur egun; eta lankidetzaren barruan, hitzegi guztien tratara linguistikoa aztertuz, hizkuntzalarian andana batek dihardu etengabeko lanean UZEIrekin batera.

UZEI-ren profesionaltasuna

Nolabaiteko profesionalak gara eta bota zaigu aurpegira. Garena gara: ez gehiago eta ez gutxiago.

Eta garen pittintxo hori agertzeko lotsarik ez bait dugu, esan dezagun UZEI zer erizpidez baliatu den bere profesionalak inguratzeke orduan:

UZEIko hitzegien euskarazko testua eta euskaratua

Hitzegia	Orri idatziak	Euskaraz	Autoreak Erdaraz	Guztira
Fisika (argit.)	378	13	—	13
Kimika (argit.)	379,5	21	—	21
Ekonomia (argit.)	386,5	12	5	17
Politika (argit.)	819	24	4	28
Psikologia (argit.)	431	9	5	14
Hizkuntzalaritza (buk.)	472	14	3	17
Teknologia mekanikoa (buk.)	683,5	6	—	6
Matematika (buk.)	516	11	—	11
Medikuntza (buk.)	575,5	23	—	23
Artea (buk.)	417,5	20	6	26
Filosofia (buk.)	713	21	—	21
	5.781,5	174	23	197
		% 88,32	% 11,67	

1.—Jakintza-sail batetan gaitua edo espezialista izatea

Edozein terminologia teknikoari dagokion zehaztasuna gordeko bada, behar-beharrezko gertatzen da kontzeptuen esanahi zehatzaz ongi jabeturik egotea. Eta zehaztasun hori espezialistek bakarrik eman diezagukete. Bada hitzegi-gintza tekniko maila bat, maila gutziz espezifikoa dena eta espezialistari zuzenean dagokiona, eta berari bakarrik.

2.—Euskaraz jantzia izatea

Bai gaia eta bai euskara, biak ongi menderatzen dituzten lankideak biltzen ahalginduz gara. Eta hautaketan asmatu ez badugu, ez da izan alderdikeriak itsutu gaituelako, edozein hautaketak subjektibotasuna berarekin daramalako baizik.

Euskaraz jantzia baina gaian patail dagoen lankide tipikoaren kasua erabaki beharra tokatu zaigunean, espezialistari eman zaio lehenetasuna, nahiz eta bere euskaraz ez jakin. Horrelakoetan itzulpenak egiten dira. UZEIko lankideen zerrendan euskaraz ez dakitenak ere ikusten badituzte, arrazoi horrexegatik izan da.

Beste kasu batzutan, euskararen arazoa espezialistaren eta euskara-arduradunaren artean konpondu da, zeren, gaian es-

pezialista denak gaia euskaraz emateko adina ez badaki ere, euskaraz emandakoa kontrolatzeko gauza izaten bait da.

3.—Taldeen lan egina eta euskal kulturaren dinamikan sartzeko gogoia edukitzea

Honela, lanerako prest zeuden zientzia bakoitzeko espezialistak, alfabetatuak edo erdi alfabetatuak, bilatu, animatu eta lanean jarri ditugu. Idazten idatzi baizik ikusten ez den bezala, gai teknikoak buruz euskaraz idatzi baizik ez da ikasten.

Taldeko lan-prozedura erabat premiazkotzat daukagu, talde-lagunen jakiteak elkarren osagarri izan daitezken eta instituzioaren zerbitzuez ere (lexikografia, etab.) hobe biki baliatzeko modua egon dadin.

Hiru erizpide horien arabera osaturiko UZEI kolektiboaren emaitzak oraindik heldugabeak baldin badira—eta gure hitzegiak behin-behinekoak direla diogunean horixe aitortu nahi dugu gaurtean—, euskal kulturaren funtseko egoerak giza-kapital gaituagorik eskaintzen ez duelako izanoko da eta ez agian, aditza eman zaigun bezala, langabezia leudeken peoiek UZEI-ren lan-kalitatea mermatu dutelako. Hala ere, eta hau ere esan beharra dago, UZEI bere lana hobetu lezake, baldin jakin programaturik daukan plan-gintza zabalera atea irekiko balitzazkio, horrela gure baruko autokritikei erantzuteko medioak emanez, noski.

Lanen originaltasuna

UZEI itzultzaile-fabrika dela idatzi da. Ez dakigu zein iturrutan onarriturik dagoen esan hori, egia oso bestelakoa bait da. UZEIren hitzegiak zein neurritan diren originalak, ondoko datuok frogatzen dute hobekienik.

Taulari horretan jadanik argitaraturik eta bukaturik dauden hitzegietako datuak bakarrik biltzen dira, gutziti 11 hitzegietakoak, nahiz lantzen eta egin-asmotan daudenak gehiago izan.

Hamaika hitzegi horietako testu-masa 5.781,5 orrialdetako da, eta berorren idazketan parte-hartu duten 197 lankidetatik 174ek beren artikulua euskaraz idatzirik bidali dituzte eta 23k bakarrik erdaraz. Hori bera portzentaitan emanda: % 88,32 euskaraz idatzi izan da eta % 11,67 erdaraz.

UZEIko lankide gehienek, beraz, euskaraz idatzi dute. Itzulpenari uzten zaion lekua oso murrizta da eta, erizpideak hitzegiterako esan dena ontzat hartzen bada, justifikatua.

UZEIko langileak